

Hollywood-en barrena

Los Angeles mugagabe honetara heltzean, aitor dut, eta lagundu ninduen Andolin Eguzkitza ere lekuko, Hollywood-era abiatu nintzen. Nor ez?

Etorri aurretik, jakina, Hollywood famatu hori bertan edo urruti ote zegoenez ere ez nekien. «Han nonbait», esan nezakeen, irakurle askok esan lezakeen bezala.

Eta hor dago, gaur Antigua Donostian edo Santutxu Bilbon dauden bezala = hiri nagusiko auzo bihurturik. Lehenengo mendi kaxkoetako bati deritzo «Hollywood». Letra handitan ere irakur daiteke Los Angeles-ko kaleetatik halako muno batean. Eta «Friffith-Park» delakoaren gailurrean, hain zuzen, «Hollywood-Observatory» ezaguna dago, Donostiako dugun Igeldo-koaren kide. (Nahiz handiagoa, jakina, planetario batez hornitua; baita herriak bere buruz erabil dezakeen teleskopioaz gain).

Nik, ordea, ez nuen Parkea bilatzen, ezta Observatorioa ere. Nik, beste edonork bezala, hainbestetan amets eragin digun zine-hiriburua bilatzen nuen; munduak ezagutu duen «amets-lantegirik handiena», maiz esan ohi izan denez.

Amets-mundu hori, ordea, suntsitu egin da Hollywood-en. Artistarik famatuenek Malibu-n dituzte gaur beren egoitzak (itsas-ertzean, beraz, Los

Angeles-erdtik 40 bat kilometrotara); edo-ta, hurbilenik bizi direnek, Beverly-Hills-en, Susent Bulebarreko Mendebaldean eta Bel-Air-eko munoetan.

Eta Hollywood-en zer, beraz?

Gu guztiok liluratzen gintuen mundu hartaz, ezer gutxi. Ilunduz gero, fama txarrik ere ez du eskas. «Today you'll find more pimps and prostitutes than stars», irakur daiteke Frommers-en gidaliburu famatuena...

Eta Txinatar Antzokia («Chinese Theater») eta inguruko «Walk of Fame» delakoa (Hollywood-Bulebarren parterik interesgarriena) han ez baleude, 30, eta 40, eta ondoko ur-

teetako Hollywood hura, erabat itzalia dela pentsatzeko eskubidea genuke.

Badaude, ordea, Lurdes-en Amabirjina edo Niagara-Falls-en bertako urjauziak Hollywood-i bere loria eman zioten artistak salgai bakartzat daukaten ehun dendak; baita Pasealekua eta Gaumanen Teatroa.

Hots, oso harrigarria da artista-mito horiek, hemen ere, zein diren ikustea. Orain dela hilabete batzuek Donostian «Casablanca» eman zutenean, nahiz ikusle asko eta asko zeharo hunkiturik egon, hori aitortzen «gaizki» hartzen zela erreparatu nuen. Donostiar jendea, askotan, lotsatu egiten zen filma hunkigarria dela aitortzeko.

Bada, mutilak! Hollywood-Bulebarreko dendetan (eta dendariak ez dira sendimenduaz elikatzen!), gehien agertzen den artista-bikotea, gaur, 1981an beraz, «Casablanca»ko Humphrey Bogart eta Ingrid Bergman dira. Hauxe da egia!

Besterik nor? Halako estatistika apur bat egin ondoren, artista hauek aipatuko nituzke, eta ilara honetan: Charles Chaplin, Marilyn Monroe, Clark Gable, James Dean, eta Marx Brothers. Horra hor, fotoen salmenta seinale izan daitekeen neurrian, nor dagoen hemen mito, eta nor ez. Harrigarria da, honi buruz, «Casablanca»ren ondoren, fotoen maiztasunari begira-

tuta, «Lo que el viento se llevó» aurkitzea... Badago horretan guztian zer pentsaturik. Zer zuten filma horiek? Zer ikutzen zuten gudan? Zein barne-ametsi dagozkion urteetan barrena horren zinki iltzaturik egoteko? Artista horiek, bestalde, ez dira gaurkoak. Zer gertatu zaio zineari? Ni naizen arloteak ez daki; baina agian bestek zerbait azal lezake. Telebistak zinez ordaindu al du «amets-lantegi» hura?

Gu baino gazteago direnek, jakina, ez lukete hori guztia guk bezala sendituko. Gure gazte-denboretan, eta negu-arratsalde euritsuetan, «Miramar» edo «Bellas Artes»era joateak, dudarik gabe, besterik adierazten zuen. Ia-ia dena debakaturik zegoen urte hits haietan, telebistaurte ere ez zegoen urte haietan, zinea zen zirrikitu bakarra, «mundua» ezagutzeko eta «amets» egiteko genuen ateka bakarra. Badakit. Ez da gauza bera. Eta ametsez hornitutako

Hollywood hura, geuk sortu genuen hein batean; eta gurekin suntsituko da. Garai hartako tituluak eta artistak, dena dela, hemen ere gainditu eziñak bide dira. Horra hor harrigarriena.

Baina «The Walk of Fame» delakoan barrena, harlosetako izarretan idatzitea izan daiteke harrigarriago. Behin hola guztiz modan egondako jendea, erabat ahaztuta agertzen zaigu; eta jadanik arrastorik utzi gabe joan bide zirenek, astindu egiten gaituzte, Gloria Swanson, Stan Laurel, Nelson Eddy, André Kostellanetz, Franchot Tone, Ricardo Montalbán... Eta beste mila. Nor oroitzen gaur haietaz? Monasterio zaharrek baino gehiago pentsarazten du Hollywood-Bulebarrak...

Baina hunkigarriena, agian, beti bisitari isilez betea, «Chinese Theater»ko aurrekaldea da. Urteetan barrena, harlosa bana eskaini zaie artistarik

sonatuenei; eta hauek nork bere txandan, eskuahurren eta zapaten aztarnak utzi dituzte zimentuan betirako; beren eskuzko hitz labur batzu eta sinadura erantsiz. Nola uka batzuek eragiten duten zirrarara? Mickey Rooney (1938), Norma Shearer (1927), Richard Widmark (1949), Clark Gable (1937)... Eta, ia patioaren erdian, gaurko gazteek ezagutzen ez duten Shirley Temple neskatila famatua (1935): «Love to yoy all» (= Maitasuna zuei guztioi). Eta beste mila. Eta ikusleak isilik gelditzen dira, luzaz, lurrera begira; nor bere amets-eragilearen bilaketa izkutuan... Greta Garbo ez dut aipatu; baina handienen artean jarri behar dela esango nuke.

Gehienak hilak: Clark Gable, Charles Chaplin, Marilyn Monroe, Robert Taylor, eta beste mila.

Denak ez. Egun hau tantxe agertu dira, esaterako, Los Angeles-ko prentsan, Esther Williams eta Gregory Peck... Bera dira, bai, baina... ez dira berak! Urteen joana ez baita menturaz beste inomingarriago, Californiako oparo eta Hollywood dizitarrante honetan baino.

Zinea ez da amaitu, eta zineari dagokion mitotuturria ez da agortu. «Endless love» Amairik gabekoa (maitasuna) (Diana Ross eta Lionel Richie) hori daude, pareta guztietan iragarririk. Biharko mitogintza ez da gelditu, noski.

Baina petrolioaren mendea berriz gertatuko ez den bezala, Lacq bukatu zen bezala, Hollywood dirdaitu hura betirako joan dela dirudi.

Eta hau, amets-iturr hartan uste baino gehiago edan genuen ontzat, mingarri gertatzen da.

